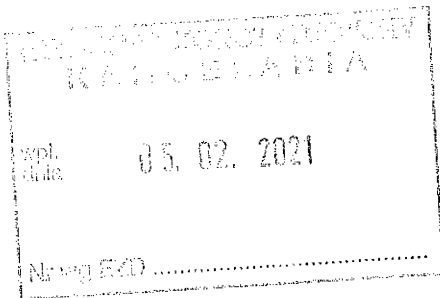

Częstochowa, dnia 2 luty 2021 r.

Trybunał Konstytucyjny
00-918 Warszawa,
al. J. Szucha 12 a

Sygn. akt ostatecznego orzeczenia: p Sąd Apelacyjny w K
, sygn. akt głównych

Skarżący: O sp. z o.o., sp.k.
z/s w G
reprezentowana przez: adwokata Macieja Przysucha
Kancelaria Adwokacka w Częstochowie
ul. H. Dąbrowskiego 20/3

Skarga Konstytucyjna

Działając imieniem Skarżącej – /pełnomocnictwo szczególne do wywiedzenia skargi w załączeniu/ składam niniejszą Skargę, wnosząc o uznanie artykułu Art. 394² § 1¹ kodeksu postępowania cywilnego /Dz.U. z 1964 r. nr 43, poz. 296 ze zm., dalej w treści k.p.c./ o treści obowiązującej na dzień złożenia skargi za niezgodną z n/w normami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej /Dz. U Dz.U. 1997, NR 78 poz. 483 ze zm./:

- z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3,
- z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1.

W zakresie w jakim nie daje stronie prawa do zaskarżenia kosztów zastępstwa procesowego przyznanych w toku postępowania zażaleniowego na etapie postępowania apelacyjnego.

Kwestionowany artykuł stanowi :

Zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje także na postanowienia tego sądu, których przedmiotem jest:

- 1)odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie,

- 2) oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego,
  - 3) zwrot kosztów procesu, o ile nie wniesiono skargi kasacyjnej,
  - 4) zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu,
  - 5) skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę,
  - 6) zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka,
  - 7) odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia
- z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

Wskazana norma nie obejmuje swoim zakresem możliwości zaskarżenia kosztów postępowania wпадkowego – zażaleniowego, na etapie Sądu Odwoławczego, co skutkowało wywiedzeniem niniejszej skargi.

Uzasadnienie

Stan faktyczny.

Pozwem z dnia 7 listopada 2017 r. powód domagał się zasądzenia na swoją rzecz świadczenia z tytułu umowy dzierżawy. Pozwana Spółka podnosząc m.in. zarzut nieważności umowy domagała się oddalenia powództwa. Wyrokiem I instancji z   października 2019 r. Sąd uwzględnił powództwo i zasądził przy tym stosowne koszty. W skutek wywiedzionej przez pozwaną apelacji rozpoczęło się postępowanie przed Sądem Apelacyjnym w K   pod sygnatura

W toku postępowania wпадkowego oznaczonego sygnaturą   Sąd Apelacyjny oddalił wniosek Pozwanej o wyłączenie sędziego (pkt. 2) oraz zasądził na rzecz pozwanego koszty zastępstwa adwokackiego w kwocie   zł (pkt. 3). Pozwana wniosła o sporządzenie uzasadnienia zapadłego dnia   grudnia 2020 r. i doręczonego dnia 4 grudnia 2020 r. postanowienia jednocześnie wnosząc z ostrożności procesowej zażalenie *ad meritum*. Sąd Apelacyjny Postanowieniem z dnia   grudnia 2020 r. odrzucił zażalenie argumentując przy tym, iż norma art. 394² § 1 k.p.c. nie przewiduje wywiedzenia zażalenia na koszty postępowania wпадkowego w przedmiocie wyłączenia sędziego.

Dowód: postanowienie z dnia   grudnia 2020 r. (doręczone w dniu 28 grudnia 2020 r.), postanowienie z dnia   grudnia 2020 r. (doręczone w dniu 4 grudnia 2020 r.).

Taka decyzja procesowa powoduje zamknięcie drogi skarżącej do wywiedzenia skutecznego zażalenia na zasądzone koszty, w sytuacji, gdy zapadły one w ramach postępowania wpadkowego. Orzeczenie to jest w tym przedmiocie prawomocne - ostateczne. Nie zostały wywiedzione żadne inne środki zaskarżenia.

Uzasadnienie prawne

Wstęp – zarys problemu

W modelu dwuinstancyjnym ukształtowanym nowelizacją k.p.c. z dnia 4 lipca 2019 r., która weszła w życie z dniem 7 listopada 2019 r. /Dz. U. 2019 poz. 1469/ przeniesiono kwestię oceny wymogów formalnych na Sąd II instancji, jednocześnie formułując katalog podstaw zażaleniowych. Trybunał Konstytucyjny /dalej w treści: TK/ rozstrzygnął, iż naruszenie Konstytucji stanowi pozbawienie strony możliwości zażalenia Postanowienia o wyłączeniu sędziego, złożonego po raz pierwszy. Obowiązująca regulacja stanowi wykonanie obowiązku wynikającego z wyroku TK z 2.6.2010 r. (SK 38/09, Legalis), który uznał pozbawienie strony prawa do zaskarżenia zażaleniem postanowienia o oddaleniu wniosku o wyłączenie sędziego, złożonego po raz pierwszy w postępowaniu przed sądem II instancji, za niezgodne z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, gdyż godzi w prawo do bezstronnego sądu.

Wątpliwości skarżącej, leżące u podstaw wywiedzionej skargi, budzi fakt, iż ustawodawca nie przewidział możliwości zaskarżenia kosztów zastępstwa procesowego przyznanych w toku tak rozpatrywanej sprawy – zażalenia.

Brak możliwości zażalenia kosztów przyznanych po raz pierwszy w następstwie rozpoznania postępowania zażaleniowego w przedmiocie wyłączenia sędziego stanowi naruszenie prawa do sądu. Postanowienie zasądzające koszty postępowania zażaleniowego, mimo że formalnie wydane przez sąd drugiej instancji, jest materialnie orzeczeniem pierwszoinstancyjnym i jako takie powinno podlegać weryfikacji. W przypadku zaskarżonego przepisu trudno dostrzec szczególne okoliczności, które usprawiedliwiałyby pozbawienie strony wniesienia

środka odwoławczego od orzeczenia wydanego po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji.

I. Naruszenie zasady prawa do Sądu określonego art. 45 ust. 1 Konstytucji w związku z zasadą proporcjonalności wynikającą z art. 31 ust. 3,

Art. 45 Konstytucji w ustępie 1 stanowi:

1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Art. 33 ust. 3 Konstytucji natomiast, ustanawiający systemową zasadę proporcjonalności przewiduje:

3. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Kwestia kosztów postępowania sądowego ma istotne znaczenie dla praktycznej realizacji prawa do sądu, wydane orzeczenie w sprawie p dotyczącej istoty tego prawa. Odmowa złożenia środka zaskarżenia na zasadzone po raz pierwszy na etapie postępowania wpadkowego koszty postępowania zrodziła po stronie skarżącej utrudniła skarżącej skorzystanie z prawa do zaskarżenia orzeczenia sądowego odrzucającego skargę na wznowienie postępowania. W niektórych sytuacjach, wobec niemożliwości pokonania barier finansowych, postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych może być de facto równoznaczne z zamknięciem drogi sądowej i definitywnym zakończeniem postępowania w sprawie.

Nakaz zapewnienia niezależności, bezstronności i niezawisłości sądu drugiej instancji, podobnie jak odpowiedniego (sprawiedliwego) postępowania przed tym sądem, nie wynika bowiem z "konstytucyjnej zasady dwuinstancyjności", lecz z art. 45 ust. 1, i dotyczy na równi postępowania przed sądem pierwszej, jak i każdej

kolejnej instancji ustanowionej przez ustawodawcę, a także postępowania przed sądem rozpoznającym środki zaskarżenia w ramach nadzoru pozainstancyjnego.

II. **Naruszenie zasady dwuinstancyjności oraz zasady zaskarżalności decyzji**

Art. 78 Konstytucji stanowi: Każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarzania określa ustawa.

Art. 176

1. Postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.

W piśmiennictwie jest dyskusyjne, czy instancyjność zakłada pozostawanie sądu pierwszej i drugiej instancji w układzie hierarchicznego podporządkowania, zakładającym wyższe umiejscowienie sądu drugiej instancji w strukturze sądownictwa, czy też może być realizowana także w ramach tzw. instancji poziomej (A. Łazarska, *Rzetelny proces cywilny*, s. 303; wcześniej F. Zedler, *Zagadnienia instancyjności*, s. 390 i n.; odmiennie np. M. Michalska-Marciniak, *Zasada instancyjności*, s. 81 i n. oraz powołane tam piśmiennictwo).

Na tle art. 176 ust. 1 opowiedzieć się należy za poglądem, że wyrażony w tym przepisie instancyjny model postępowania sądowego wymaga hierarchicznego podporządkowania sądów działających na poszczególnych etapach postępowania. W tym zakresie zgodzić się zatem można z wyrażaną w orzecznictwie tezą, że konstytucyjna "zasada dwuinstancyjności" zakłada powierzenie rozpoznania sprawy w drugiej instancji sądowi wyższego szczebla (wyr. TK z: 16.11.2011 r., SK 45/09, OTK-A 2011, Nr 9, poz. 97; 22.10.2013 r.,). Inaczej mówiąc, model, o którym mowa w art. 176 ust. 1, jest zrealizowany wówczas, gdy postępowanie w drugiej instancji należy do właściwości sądu będącego sądem wyższego stopnia nad tym, który wydał zaskarżone rozstrzygnięcie, co odpowiada tradycyjnemu rozumieniu instancyjności na tle poszczególnych postępowań sądowych.

Postępowania pozbawione w/w struktury nie stanowią naruszenia gwarancji zaskarżalności i związanej z nią zasadą dwuinstancyjności zaskarżenia o ile spełniają standard możliwości zaskarżenia orzeczeń uderzających w prawa skarżącego. Nie kwestionując ugruntowanego w systemie procedury cywilnej

zażalenia poziomego należy rozstrzygnąć czy model przyjęty przez nowelę z dnia 7 listopada 2019 r. spełnia w/w standardy konstytucji.

Prawo do zaskarżenia orzeczeń w postępowaniu sądowym wynika z art. 78, który, po pierwsze, nie wyklucza uchylecia zaskarżalności w ogólności (art. 78 zd. 2), po drugie – nie gwarantuje dewolutywności środka zaskarżenia ani też nie wymaga ustanowienia toku instancji (zob. Nb 47 i n. do art. 78; *M. Michalska-Marciniak, Zasada instancyjności*, s. 128).

Zgodnie z poglądami doktryny *Ikomentarz M. Safjan wyd. Legalis* Ustawodawca musi jedynie baczyć, aby poruszając się w ramach dozwolonych w art. 78, nie naruszyć instancyjnego modelu postępowania sądowego w kształcie, jaki wynika z art. 176 ust. 1. W zaistniałym stanie prawnym, brak podstawy do zażalenia rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania wпадkowego wydanych w następstwie rozstrzygnięcia Sądu II instancji rozpoznającego zażalenie na Postanowienie w przedmiocie wyłączenia Sędziego.

Dwie materie zawarte w tym rozstrzygnięciu pozostają w związku, bowiem gwarancja bezstronności Sądu wynika z prawa do złożenia wniosku o wyłączenie sędziego w razie posiadania przez stronę wątpliwości w tym zakresie, niemniej aby prawo to było skuteczne nie można obwarować go ryzykiem zasądzenia kosztów sądowych, których strona nie ma możliwości zweryfikowania w trybie zażalenia.

Z zastrzeżeniem dewolutywności instancyjny model postępowania zadeklarowany w art. 176 ust. 1 jest otwarty. Oznacza to, że nie przesądza on innych elementów wpływających na kształt postępowania sądowego toczącego się przed sądem pierwszej i drugiej instancji. Przyznanie merytorycznym rozstrzygnięciom sądu pierwszej instancji skuteczności z chwilą wydania, podobnie jak ukierunkowanie rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji na skasowanie wadliwego orzeczenia, odejmuje postępowaniu sądowemu przymiotu instancyjności (por. post. TK z: 16.3.2011 r., P 36/09, OTK-A 2011, Nr 2, poz. 16; 19.3.2013 r., TS 45/12, OTK-B 2013, Nr 4, poz. 371).

Zatem w świetle powyższych rozważań, o ile dopuszczalne i zgodne z ukształtowanym modelem postępowanie w trybie zażalenia poziomego, o tyle brak w ogóle możliwości złożenia zażalenia uznać należy za naruszenie wzorca Konstytucji

ukształtowanego zgodnie z zasadą instancyjności i zaskarżalności orzeczeń /art. 78 ust. 1 w zw. z art. 176 ust. Konstytucji/.

Orzecznictwie Trybunału wskazują się, na konieczność "(...) odpowiedniego ukształtowania procedury przed sądem drugiej instancji, tak, aby sąd ten mógł wszechstronnie zbadać rozpoznawaną sprawę i wydać rozstrzygnięcie merytoryczne" (np. wyr. TK z: 12.9.2006 r., SK 21/05, OTK-A 2006, Nr 8, poz. 103; 27.3.2007 r.). Podzielić należy zatem pogląd, że konieczność takiego unormowania postępowania, aby strony miały możliwość przedstawienia przed sądem swoich racji, dotyczy obu instancji sądowych (np. *L. Garlicki*, Artykuł 176, w: *Garlicki*, Konstytucja, t. 4, uw. 6). Zatem w omawianym przypadku strona żaląca nie mogła przedstawić w zakresie kosztów postępowania swojej argumentacji, ponadto w żalonym Postanowieniu z   sierpnia 2020 r., sygn. akt   dot. odmowy wyłączenia Sędziego nie zapadło rozstrzygnięcie o kosztach postępowania. Odwołująca zatem została niejako zaskoczona kosztami w wysokości   zł, których nie ma podstawy prawnej do zweryfikowania.

Zasadniczą funkcję sądu drugiej instancji w modelu dwuinstancyjnym – również w kontekście „poziomej instancji” jest kontrola wydanego rozstrzygnięcia, w aktualnym modelu stosowania prawa nie została zapewniona (por. *A. Gaberle*, Funkcje, s. 27, który trafnie zauważa, że kontrola instancyjna nie może polegać na ponownym wykonywaniu czynności, które mają być kontrolowane; także *L. Garlicki*, Artykuł 176, w: *Garlicki*, Konstytucja, t. 4, uw. 6, który podkreśla, że orzekanie w drugiej instancji ma na celu kontrolę prawidłowości rozstrzygnięcia, a nie rozpoznawanie sprawy od początku).

Uprawnienie do zaskarżania poszczególnych orzeczeń zapadających w postępowaniach sądowych można upatrywać w art. 176 ust. 1 Konstytucji (wyr. TK z 27.3.2007 r., SK 3/05, OTK-A 2007, Nr 3, poz. 32), co wynika z upatrywania w art. 176 ust. 1 gwarancji zaskarżalności w połączeniu z kwalifikowaniem rozstrzygnięcia jako wydanego w pierwszej lub drugiej instancji przez pryzmat jego przedmiotu, nie zaś usytuowania sądu rozpoznającego sprawę.

Wskazuje, iż Trybunał w dotychczasowym orzecznictwie uznawał (Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 października 2013 r. sygn. akt SK 14/13) rozwiązania uniemożliwiające zaskarżenie decyzji w zakresie kosztów za niezgodne

z Konstytucją tak uznano art. 394 [2] § 1 k.p.c. w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji w sprawie przyznania kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu, polegającej na sporządzeniu opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej za niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Z uwagi na powyższe wnoszę jak na wstępie.

Załączniki:

- pełnomocnictwo szczególne,
- postanowienie z   grudnia 2020 r. (doręczone w dniu 28 grudnia 2020 r.),
- postanowienie z   grudnia 2020 r. (doręczone w dniu 4 grudnia 2020 r.).
- 5 odpisów skargi,

..... ADWOKATKI VI
Podpis: .....
(podpis własnoręczny)
adwokat